

בא א (מ"י) פ"ד מהלכות
תפילין הלכה יג) ופ"ד
מהלכות אהל הלכה ט (מגן
עשין דרכן בן טו"ש אר"ח
סי' לח סעיף ה וי"ד סימן
שפת סעיף א':
בב ב מ"י פ"א מהל' אהל
ה"ב ופ"ה ה' [א] ג
[ד] סגן עשין מ"ד"ס ט טור
ש"ע י"ד סימן שפת סעיף
שפת סעיף א':
בג ג מ"י פ"ד מהלכות
ק"ש הלכה ז טור ש"ע
אר"ח סימן ע סעיף ג:
בד ד מ"י פ"ב מהל' אהל
הלכה י טור ש"ע
י"ד סימן שפת סעיף א':
ה (מ"י) טס:
[בד] [ג] מ"י פ"ד מהלכות
מלות הלכה ה ש"ע
ח"י"מ סימן רעט סעיף ה':

אי הכי מאי איריא בתוליה. אי אמרת בשלמא דטעמא משום
טרדא שפיר אלא מאחר שהוא מולה הטעם צמזמה אלמנה נמי:
אסמנים אני. ואיכא צער אס לא היה רוחץ דליתו אסור
לרחוץ צימי אצלו אלא משום טענוג וגם לחוץ ראשו
אי חית ליה ערצוביא צרישיה שרי
אפי' תוך שצעה וכן התייר צימו שמואל
ליולדת אצלה לרחוץ תוך שצעה
ולרחוץ נמי צתשעה חצב וכן משמע
נמי צמס' יומא (ד' עו:): מי שיש לו
הכפורים ואינו חושש א"ע. דסיכה
כשמה ציוה"כ וכן משמע צירושלמי
אכל אסור צריחיה הדא דמימא
צריחיה של טענוג מותר כהדא דליתמר
מי שיש לו חטטין צרישיה וכו':
אנינות יליה דרבנן. וא"ת והרי
אונן נמי אינו נוהג אלא
צמטער אכל לענין רחיצה דלצילות
דצנן הוא ולא"כ לעולם אימא לך
דלנינות לילה דלורייתא הוא גבי
מעשר. ויש לומר דאי איתא דהוי
דלורייתא גבי מעשר. גבי שאר
דברים דצנן נמי הוה לן למגור דכל
דמקון צנן כעין דלורייתא מקון:
אין עומדין ע"יהם בשורה.
דילמא אחי לאסוקי ליוחסין:
ונפשי

אי הכי מאי איריא הכונם את הבתולה אפי'
כונם את האלמנה נמי הכא טריד והכא
לא טריד אי משום טרדא אפילו טבעה
ספינתו בים נמי (א) אלמא אמר רבי אבא בר
זבדא אמר רב אבל חייב בכל מצות
האמורות בתורה (ב) חוץ מן התפילין שהרי
נאמר בהן פאר שנאמר (ב) פארך חבוש עליך
וגו' אמרי התם טרדא דרשות הכא טרדא
דמצוה: **מתני'** (ג) רחץ לילה הראשון
שמתה אשתו אמרו לו תלמידיו (ד) למדתנו
רבינו (ה) שאבאל אסור לרחוץ אמר להם איני
כשאר בני אדם אסמנים אני (ו) וכשמת טבי
עבדו קבל עליו תנחומין אמרו לו תלמידיו
(ז) למדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על
העבדים אמר להם אין טבי עבדי כשאר כל
העבדים כשר היה (ח) חתן אם רוצה לקרות
קרית שמע לילה הראשון קורא רבן שמעון
בן גמליאל אומר (ט) לא כל הרוצה ליטול את
השם יטול: **גמ'** (י) מ"ט דרבן (שמעון בן)
גמליאל קסבר (יא) אנינות לילה דרבנן דכתיב

מתני' רחץ לילה הראשון שמתה אשמו. ונקברה צו ציוס ואע"פ
שאכל אסור צריחיה הוא רחץ כדאמר טעמא אסמנים
אני והוא אדם מעונג ומפונק: **גמ'** קסבר אנינות לילה דרבנן.
ואע"פ שהיה ליל יום המיתה וכתיבא אנינות דלורייתא דכתיב לא
אכלתי צאוני ממנו (דברים טו) ופחות
מיוס אחד אינו אנינות דילפי רבנן
מואחריתה כיוס מר קסבר ר"ג אין
לילה של אחריו עם היום אלא מדרבנן
הוא כשאר ימי האכל וגבי אסמנים
לא גזור צה רבנן. פלוגמיהו דתנאי
היא צוצחים (דף טז:): צאנינות לילה
אי מדלורייתא אי מדרבנן: אין
עומדין עליהם בשורה. כשחורים
מצית הקצרות היו עושים שורות
סביב האכל ומנחמין אותו ואין
שורה פחותה מעשרה: **כרס**
אניס. כרס רחצה שמצנין אותו
סעודה ראשונה משל אחרים ומצנין
שם כרס אצלים והיא מפורשת
בכמותות פרק ראשון (דף טז:):
לאנפילון. צית קטן שלפני טרקלין
הגדול: **נכויס כפושריס**. כלומר
כסור הייתי שמצנין דצר צרמנו מועט
שראיתם אותו סר מעליכם ליכנס
לאנפילון: הוי. לשון גניחה ולעקה:
אין קורין אבות. לישראל: **אלא**
לשנשא. אברהם יתק ויעקב לפסוקי
שצטים: **אלא לארבע**. שרה רבקה
רחל ולאה: **אבא פלוני אמא פלוני**.
לא צצניהם קאמר אלא צשאר צני
אדם כעין שאנו קורין עכשיו מר
פלוני מרת פלונית כך היו רגילין
לומר אבא פלוני ואמא פלונית: **כן**
אצרכך. וכמו חלב ודשן. תרי
קראי דסמיכי להדדי: **רננוס**. שמס:
צפורינו. צגורלנו: **אחריס וסקוס**.
שמהא אחרינתו טוובה ונראה מה
שקוינו: **וסקננו**. לשון תקון: **ונשכים**
ונמלא יחול לצננו ליראה אס שמך.
שלא יתגבר עלינו יצר הרע צרהור
הלילה לסור מאחרין ציוס אלא
כשנשכים צכל צקר נמלא לצננו
מיחל לך: **וסבא לפניך קורס**
נפשונו. כלומר ספוק נכננו וקורת
רוחנו: **וסציט צרעטנו**. מדע
ומתן לכך צרעה הצאה עלינו:
מעוי פניס. שלא יתגבר עלינו: **ומעווס**
פניס. שלא יולאו עלינו ממרות:
שאינו צן צריס. שאינו מהול:
ואע"ג דקיימי קלוזי עליה דרבי. שהיו
שוטרים עומדין צמזמה אנטוניוס
להכות ולהגקס צכל העומדים עלינו:
צפמליא

רבינו הנגאל

ובמקום אסמנים לא גזרו
רבנן. אבל אסור ברחיצה
ואפי' אסמנים (מפונק) אלא
אם הוא מסוכן שאם אינו
רוחץ מסתכן פטור. דכיון
דלרפואה עבד כשתה הדחק
הוא ושריני ליה. ולא כל
מאן דאמר איסטנס אני
מהימני ליה אלא עבד
דימרו הבקיאין. **מתני'**.
חתן אם רצה לקרות את
שבע בלילה הראשון קורא
וכו'. ק"ל כסמא
דמנתיא אפי' רדי וחתן
אמר מוחלפת השיטה
ומוקים לה לרשב"ג
כחידוהא. הא דרב שישא
כירד דרב אידי עיקר. דהוא
אמר לרובל לא יתב
ומוקים לה סתמא כרבנן
וכותיהון עברין. ת"ר
עבדים ושפחות אין
אומרים עליהם ברכת
אבלים. שהיא ברכת רחבה.
ואמר ר' יוחנן ברכת אבלים
בעשרה ואין אבלים מן
המניין. תנחומי אבלים.
עומדין בשורה כשחורין
מקורות המת ומנחמין את
האבל ואין שורה פחות
מעשרה בני אדם. ת"ר אין
קורין אבות אלא ל' ואין
קורין אמורות אלא ל'. אין
אומרים זכור לנו ברית
אבות אלא לשלשה. אומר
זכור לנו זכות אברהם יצחק
ויעקב מיכן ולמטה אין
מזכירין. וכך אין מזכירין
זכות אמנות אלא לארבע.
אלא עד יעקב חשיבי
וכותיהו גדולה. אבל
השכטים לא חשיבי כי הני,
לפיכך אין מזכירין וניתלין
בכותן. ד"א אין משבחין
את המת בהספד שהוא בן
ראובן ולא בן שמעון אלא
שהוא בן אברהם יצחק
ויעקב והנשים שהן בנות
שרה רבקה רחל ולאה.
וכמה פירושים אחרים
כיוצא בהם.

ואחריתה כיום מר ובמקום אסמנים לא גזרו ביה רבנן: וכשמת טבי
עבדו וכו': **ת"ר עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה ואין אומרים**
עליהם ברכת אבלים ותנחומי אבלים (א) מעשה ומתה שפחתו של רבי
אליעזר נכנסו תלמידיו לנחמו כיון שראה אותם עלה לעלייה ועלו
אחריו נכנסו לאנפילון נכנסו אחריו נכנסו לטרקלין נכנסו אחריו אמר
להם כמדומה אני שאתם נכונים כפושרים עכשיו אי אתם נכונים אפילו
בחמי חמין לא כך שנית לכם עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה
ואין אומרים עליהם ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים אלא מה אומרים
עליהם כשם שאומרים לו לאדם על שורו ועל חמורו שמתו המקום ימלא
לך חסרוך כך אומרים לו על עבדו ועל שפחתו המקום ימלא לך חסרוך
תניא אידך עבדים ושפחות אין מספדין אותן ר' יוסי אומר אם עבד
כשר הוא אומרים עליו הוי איש טוב ונאמן ונהנה מיגיעו אמרו לו אם
כן מה הנחת לכשרים: ת"ר (ב) אין קורין אבות אלא לשלשה ואין קורין
אמורות אלא לארבע אבות מאי טעמא אילימא משום דלא ידעינן אי
מראובן קא אתינן אי משמעון קא אתינן אי הכי אמחות נמי לא ידעינן
אי מרחל קא אתינן אי מלאה קא אתינן אלא עד הכא חשיבי טפי לא
חשיבי תניא אידך (ג) עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני
ואמא פלונית ושל ר"ג היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלונית מעשה
לסתור משום דחשיבי: א"ר אלעזר מאי דכתיב (ד) כן אברכך בחיי בשמך
אשא כפי כן אברכך בחיי זו ק"ש בשמך אשא כפי זו תפלה ואם עושה
כן עליו הכתוב אומר (ה) כמו חלב ודשן תשבוע נפשי ולא עוד אלא
שנוחל שני עולמים העוה"ז והעולם הבא שנאמר (ו) ושפתי רננות יהלל
פי: ר' אלעזר בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה'

אלהינו שתשכן בפורינו אהבה ואחווה ושלום וריעות ותרבה גבולנו בתלמידים ותצליח סופנו אחרית
ותקוה ותשים חלקנו בגן עדן ותקננו בחבר טוב ויצר טוב בעולמך ונשכים ונמצא (ז) יחול לבבנו ליראה
את שמך ותבא לפניך קורת נפשנו לטובה. רבי יוחנן בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך
ה' אלהינו שתצייץ בבשתנו ותביט בענותותך. ר' זירא בתר דמסיים צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך
ה' אלהינו שתלא לפניך מדת טובך וענותותך. ר' חייא בתר דמצלי אמר הכי יהי רצון מלפניך
ה' אלהינו שתלא נחמא ולא נבוש ולא נכלם (ח) מאבותינו. ר' חייא בתר דמצלי אמר הכי יהי רצון מלפניך
ה' אלהינו שתהא תורתך אומנותנו ואל ידוה לבנו ואל יחשכו עינינו. רב בתר צלותיה אמר הכי יהי רצון
מלפניך ה' אלהינו שתתן לנו חיים ארוכים חיים של שלום חיים של טובה חיים של ברכה חיים של פרנסה
חיים של חלוץ עצמות חיים שיש בהם יראת חמא חיים שאין בהם בושה וכלימה חיים של עושר וכבוד חיים
שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים חיים שתמלא לנו את כל משאלות לבנו לטובה. רבי בתר צלותיה אמר
הכי (י) יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו מעוי פניס ומעזות פניס מאדם רע ומפגע רע מיצר
רע מחבר רע משכן רע ומשמן המשחית (יא) ומדין קשה ומבעל דין קשה בין שהוא בן ברית בין שאינו בן ברית
ואע"ג דקיימי קצוצי עליה דרבי. רב ספרא בתר צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשים שלום
בפמליא

(א) [לעילי. ותיקן. ט] שמחות
פ"ג א י"א לא. ד) מריק דף
טו. ט) שמחות פ"א הלכה יא.
ו) י"א לא. א) ספחים נה.
ח) נפי' פירשי' לקמן ז"ל:
ט) [ספחים. צב. וצמיס טט:
ק. י) שמחות פ"א הלכה י.
ל) שמחות פ"א הלכה י.
מ) נפי' מלות לצננו. בערוך
ערך יחול. ט) נפי' יזמר
מאזוטי. ערוך בערך ה"ל.
ס) שנת דף ל. ט) נשיכולין
אחי לדון שלא צקושי. בערך
הי"ל.

תורה אור השלם

1. האנק דם מתיים אבל
לא תעשה פארך חבוש
עליך ועליך תשים
ברגליך ולא תעשה על
שפם ולחם אצטרי לא
תאכל: יחזקאל כד ז'
2. והחבתי תניבים לאכל
ובל שיריבים לקינה
והעליתי על כל קתניס שק
ועל כל ראש קרחה
ושמתיה כאבל יחיד
ואת'ייתה פיוס מר:
עמוס ח י'
3. בן אברך בחיי בשמך
אשא כפי: תהלים סג ה'
4. כמו חלב ודשן תשבוע
נפשי ושפתי רננות יחלל
פי: תהלים סג ו

מוסף רש"י

לא כל הרוצה ליטול
את השם יטול. אס לא
החוקק חכס וחכס לרבים
אין זה אלא גאווה שמראה
בעצמו שכול לבין לבו (קטן)
ז"ל: אמר פרישות ואלת
חטא. שאינו יול לצנל הימנו
מלכות שמים אפילו לילה
אחת. לא כל הרוצה לעלו
ועלנו. דמיתו כיהורא ומתקן.
צדיקה (פסחים נה.)